

Podobenství o rozsévání

Převod materiálu
Elen Plzáková
Pořadí v lekci
27

Téma

Ježíšovo slovo do nás zasévá zrnka naděje.

Řekáme, že Kristus přijde znovu.

Cíle

Děti si uvědomí, že slovo je silné, že Boží slovo o naději nás ovlivňuje v každé malé věci. Úloha se zabývá silou slova, i použité metody jsou proto postaveny na slovech.

Pro učitele

Biblické texty

Mt 13,3–9.18–23 (par. Mk 4,1–9; L 8,4–8);

Iz 6,10; Ž 130,5

Poznámky k příběhu

(V úvodkách jsou citace z výkladu Jiřího Mrázka, *Evangelium podle Matouše*.)

- „Zvěstování Božího království a jeho rozdílná recepce jsou zde přirovnány k setbě.“ Pro tuto úlohu podržme význam podobenství v tom, že jde o slova naděje vysílaná k nám.
- Při seti se stává, že některá zrna nepůjdou do země, kde by mohla dobře růst. „Setba tím neztrácí smysl.“ Přirovnání ke zvěstování slova tím zdrazní velkorysost Rozsévání — rozsévá slovo i těm, kteří se nejeví předem jako vhodní příjemci.
- Pole a různé možnosti půdy na něm můžeme chápat jako jednotlivé lidi, ale také jako jednoho člověka a různé situace, kdy někdy je schopen slovo o naději přijmout, někdy ho odmítá, někdy zapomene.
- Nečeší se poasí a jiné zemědělské náležitosti: okolnosti zvěstování, nějaké objektivní omluvy, proč nemůže být slovo přijato, nejsou pro podobenství podstatné.
- Výjimečné je podobenství v tom, že má výklad přímo v evangeliu. Ježíš tím odpovídá na otázku učedníků z v. 10 — Proč mluvíš v podobenstvích?
- Cesta:* Srdce toho lidu obal tukem, zacpi mu uši, zalep mu oči, aby očima neviděl, ušima neslyšel, srdcem nepochopil, neobrátil se a nebyl uzdraven. (Iz 6,10)
- Skála:* S radostí přijímá může znamenat, že má představu, jak má slovo naděje vypadat a pokud se shoduje s jeho představou, má radost, potom rostlina jeho naděje uschne. „Přijímají křesťanství (jenom) jako radost“, jako zábavné zpestření. Slovo naděje je základ, ne kulturní nadstandard či náboženská potěba.
- Trní:* „Nemusí to být jen touha po bohatství, ale spíše všechno, co se člověku zdá strašlivě důležité a nezbytné (a neuvědomuje si, jak je to často až smyšlené dobové podmínky).“

- Jsou uvedeny tři možnosti toho, jak bývá vyseté zrno zničeno, ale důraz je na výnosu — ten je výborný, mnohonásobný. I 30x víc je dobrý výsledek. Pokud pochopíme podobenství jako posílání slov o naději, je pro nás sdělení úrody velmi povzbuzující — máme šanci kultivovat neúrodné části pole v sobě.

K liturgickému období: viz lekce 26 a navíc:

Zjevení se týká oné zvláštní události, která nám daruje určitou představu, díky níž se všechny události osobního a společného života stávají srozumitelnými. (R. Niebuhr)

V našem případě jde o představu naděje, která proniká všemi oblastmi našeho života a nutně ovlivňuje naše postoje, řešení apod.

Úskalí

(Viz Úskalí v předchozí úloze 26, první bod.)

Dohledatelné aktivity k tomuto podobenství dělají dojem, že ze tří tvrtin vyšlo setí naprázdno — tři zrnka zničena, jedno roste. Ale to není ani obsahem podobenství, ani se to neděje při reálném setí. Drtivá většina se ujme. Tento důraz podržet je důležité. Pak je podobenství velmi nadějně. Jestliže použijete jakoukoli výtvarnou aktivitu (na internetu je toho záplava), nedělejte pole na tvrtiny.

Odkazy

Linden, Nico ter: *Král na oslu: vyprávění z novozákonních evangelií*. Benešov: Eman, 2011.

Linden, Nico ter: *Povídá se...: podle Marka a podle Matouše*. Benešov: Eman, 2009.

Mrázek, Jiří: *Evangelium podle Matouše*. Praha: Centrum biblických studií AV ČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2011.

Mrázek, Jiří: *Lukášovská podobenství*. Jihlava: Mlýn, 2007.

Gruber, Jiří: *Otázky a odpovědi: evangelický katechismus pro mládež i dospělé, skupiny i jednotlivce*. Praha: Pro Synodní radu Českobratrské církve evangelické vydal Kalich, 2004; sešit B, oddíl 30 „Výhled a naděje“ — jak je ovlivněn nadějí tento život

Sláma, Petr: *Jak vyluzovat na Bibli Slovo Boží* Dostupné z <http://goo.gl/iBHCzI>

Bureš, Jiří: *Podobenství o rozsévání* Dostupné z <http://goo.gl/fGGA7k>

<http://markstoons.blogspot.cz> — obrázky k podobenství

<http://goo.gl/6KFZ7j> — animovaný film, spíše jako vtip

<http://goo.gl/R0IL6l> — obrazy Rozsévání, Vincent van Gogh

Pracovní listy:

<http://goo.gl/6Cdtp5> — pracovní list Zdeňka Šorma na katechetickém webu

Balcar, David — Gallus, Petr — Férová, Lydie — Šorm, Zdeněk: *Dvakrát máš, jednou máš: průvodce světem víry pro náctileté: pracovní listy ke katechezi*. Praha: Českobratrská církev evangelická 2012; oddíl Ježíš,

Gruber, Jiří: *Otázky a odpovědi: evangelický katechismus pro mládež i dospělé, skupiny i jednotlivce*. Praha: Pro Synodní radu Českobratrské církve evangelické vydal Kalich, 2004; sešit A, oddíl 30 „Výhled a naděje“ — otázky týkající se spíše výhledu k novému věku.

Hry se slovy:

Zapletal, Miloš: *Velká encyklopedie her 2*. Praha: Leprez, 1996.

<http://hrysdetmi.euweb.cz>; www.kam-na-vylet.cz/tabor-seznam-se-slovy.html

Pro děti

Pro předškolní děti

Hra na polévku (podle knihy *Školka plná zábavy*, Portál 1996) — slovo určuje činnost, je spouštěčem, ovlivňuje chování: „dělám to, co bylo řečeno“.

Posaďte se do kroužku, doprostřed dejte velký hrnec a vařečku a postarejte se o možnosti donášených předmětů — viz níže. Uvažme si zářnou polévku. Naučíme vás, jak se to dělá.

Říkanka:

Zapni sporák (*Spojte palec s ukazovákem a otočte knoflíkem.*)

Nalej vodu (*Předstírejte nalévání vody.*)

Pepík nám namel (*Dejte pěstí na sebe a kruhovými pohyby jimi třete o sebe.*)

A sůl přidej (*Těpte „slánkou“ — rukou sevřenou v pěst.*)

Potom míchej dokola (*Dělejte kruhové pohyby rukou.*)

Už je horká docela (*Pofoukejte si ruku.*)

Uvažme polévku veselou, do ní bychom měli dát červené věci.

Pošlete děti, aby našly v místnosti cokoliv alespoň zčásti červeného. Děti se vrátí do kroužku, každé dá věc do hrnce a zamíchá vařečkou.

Dávejte jim vařečku jako ochutnat.

Jaká je polévka? Je dobrá? Je veselá? Jste po ní veselí? Chtěli byste ochutnat jinou polévku?

Zopakujte, kolikrát to bude děti bavit. Děti se postupně naučí říkanku s vámi. Polévky mohou být např. skákavá, štekavá, kolébavá, zpívací, točivá, spací, lehavá, sedavá... Přísady obměňujte buď podle barev, nebo kvality — tvrdé, měkké, malé, kulaté — podle fantazie a možností místnosti. Skončit byste měli nějakou klidnou variantou polévky.

Nebo: Postupně dávejte dětem jednoduché pokyny Vstaň, sedni si, dones pastelky, pohlať souseda, atp.

Po zklidnění: Všimli jste si, co se stane, když řeknu: doneste něco červeného nebo vstaňte? Uděláte to. Kdybyste třeba řekli vy mně, abych vám donesla šávu, tak to taky udělám. Většinou to tak je. Ne vždycky. Třeba maminka vám řekne — ukliž hračky a vy to někdy uděláte a někdy se vám nechce. Nebo když poprosíte maminku o bonbon, tak vám ho někdy dá a někdy řekne, že bude oběd, tak žádný bonbon. Říkáme si slova a někdy je posloucháme a někdy ne. Někdy se nám nechce je poslouchat a někdy to nejde. Ale většinou je slyšíme a něco podle nich uděláme. Slova jsou silná.

Pán Ježíš také říkal lidem slova. I nám je říká, theme je v Bibli. Říkal krásná slova a vždycky hodně dobře lidem poradil, co mají dělat. Ale je to stejné, někdy ta slova neposloucháme, buď že nechceme nebo nám to nejde. Někdy je zase posloucháme hodně dobře. Je o tom příběh, a aby to všichni dobře pochopili, Pán Ježíš jim řekl, že slova jsou jako zrnka, semínka, která seje někdo do země. My jsme ta země a semínka jsou ta slova. Je o tom písnička. Naučím vás ji. (*Buď tobě sláva: 59 — Rozsévá?*)

Můžete dětem píseť „zdramatizovat“, mohou ukazovat podobně jako v říkance o polévce. Přizpůsobte to příběhu setkání, jestli byla výrazná hra na polévku, jenom zpívejte, jestli jste úvod volili klidnější, teď můžete děť rozpohybovat.

Modlitba:

Pánu Bohu také říkáme slova. A to je modlitba. Vyzvěte děť, ať vám samy řeknou, za co by chtěly podkovat, co se jim stalo dobrého nebo z něho měly radost a složte z jejich námětů modlitbu. Můžete zvolit formu pímluvy — za koho by chtěly poprosit.

Přesah

Do klidné části můžete ještě vložit:

1. Slova jsou silná tak, že i když někomu něco přejeme, tak je to důležité. Co kdybyste teď řekli, co přejete jeden druhému?
2. Vyprávění o tom, co nás potkalo, to jsou také důležité slova. Vyprávějte, co jste dělali včera; ve školce; kde jste byli na výlet; na co se těšíte...

Pro mladší školní děti

Vyprávění s užitím obrázků, konkrétně ze stránky <http://markstoons.blogspot.cz>.

Máme tady malý příběh od Ježíše o poli. K němu je dobré pole?

(Co je na něm — jak se to tam dostane — jak se o to lověk stará — jak se o to stará Bůh — jak se to dostane odtamtud — proč to lověk dělá — srovnat se zahradou i květinářem, aby děti pochopily, že už také někdy dělaly podobnou činnost.)

Na pole šel lověk zasít semena. Ježíš mu říká rozsévá. Tenkrát rozhodně neměli traktor nebo sečí stroj, dělali to rukama. Rozsévá to uměl, dělal to každý rok.

Obr. 1 — šlo mu to od ruky

(Možno přidat popis rozséváčova vybavení — nádoba i kus látky zavášený na krku se zásobou setby, pravidelný krok, rytmičné házení.)

Musel mít pole připravené a starat se o to, co tam mělo vyrůst. Můžeme si představit, že to třeba byla pšenice.

(K ?emu je pšenici dobrá.)

Rozsévá? pot?eboval, aby pšenice vyrostlo co nejvíc, protože na leccos dobrého ji bude pot?ebovat. Z toho, co mu vyroste, bude možná jídlo pro n?j a celou jeho rodinu na celý rok.

Když ta zrnka nasel, musel je potom n?íím zahrnout, hráb?mi nebo n?íím v?tším, co tahalo n?jaké zví?e, t?eba osel nebo kráva, kdyby m?l to pole hodn? veliké.

P?es to pole vedla cesta, protože se muselo n?kudy chodit, aby se nepošlapalo obilí. Cesta je ušlapaná, takže tvrdá. Zrnko, které spadlo na ušlapanou cestu, rozsévá? nezahrnul, ani to na tvrdé cest? nešlo. Zrnko tak nem?lo sv?j pelíšek v zemi, aby tam mohlo za?ít r?st. Než o tom v?bec za?alo p?emýšlet, p?ilet?li ptáci. Ti taky dob?e v?d?li, že se na ja?e seje obilí a že se to obilí dá dob?e sezobat. Zrnka na cest?, ta tam byla zrovna jako nachystaná pro n?. Takže z t?chhle zrněk nebude nic jiného než pta?í sva?ina.

Obr. 2 — agresivní pták

Na n?kterých místech bylo pole horší, bylo na n?m jenom málo zem?. P?da byla kamenitá, i když to kamení nebylo vid?t, bylo pod zemí. Rostlinky tam sice vyrostou, ale nemohou ud?lat dlouhé ko?ínky, protože na skále r?st neumí. Taky málo zem? drží málo vody, a když vysvitne slunce, hned to vyschne a malé rostlinky uschnou.

Obr. 3 — žíznivá rostlina

Taky se stalo, že na poli v n?kterých místech vyrostl plevel. Sice pole bylo zorané, jenomže trní je potvora a udrží se tam i p?es všechno orání. Roste hrozn? rychle, rychleji než pšenice a malé pšeni?né rostlinky udusí. Sebere jim místo, vodu a nakonec i vzduch.

Obr. 4 — dra?í trní

Tohle všechno se mohlo stát a to ten rozsévá? v?d?l. Taky v?d?l, že na tom poli je spousta dobré zem? a v té úrodné p?d? se bude malým rostlinkám dob?e da?it. Porostou. Bude na n? svítit slunce a bude jim hezky teplo. Bude na n? pršet a budou mít co pít. Rozsévá? se t?šil, že z jednoho zrnka, které tam hodil, vyroste rostlina, která bude mít spoustu nových zrní?ek. A bude toho desetkrát víc, než tam zasel. Nebo možná šedesátkrát. Nebo aspo? t?icetkrát, to je taky dobré.

Obr. 5 — úrodná rostlina

Ale n?co p?ece napadá na cestu, n?co na skálu, n?co do trní, takže musíme n?co ode?íst.

Má se ten rozsévá? d?sit, že mu nic nevyroste, nebo se má t?šit na krásnou úrodu?

Když si p?edstavíte to pole, myslíte, že v?tšina zrněk spadne do úrodné p?dy, nebo na místa, kde uschne?

Každý rozsévá? se o semínka zasetá na poli (zahrad?, kv?tiná?i) stará. I když n?která pole zase tak moc úrodná nejsou, tak p?ece v?tšina zrní?ek najde místo, kde se jim poda?í vyr?st.

Ježíš u?edník?m vysv?tlil, co podobenství o poli a rozsévá?i znamená. ?ekl, že ta zrní?ka jsou jako slova, která on nám ?íká a my jsme ta p?da, protože n?co slyšíme, to je jako když zrno vyroste v úrodné zemi, a n?co neslyšíme, to je jako když to zrno uschne a nic z n?j není. Míváme dlouhé vedení a zapomínáme a máme moc starostí, abychom na to slovo mysleli. Ale p?esto n?kdy p?ijde úroda — vzpomeneme si ve správnou chvíli a poslechneme jeho slovo a porozumíme mu.

Co říkal, co jsou ta zrnka? Můžete rádi Pána Boha. Věřte, že on vás má také rád a něčeho se nebojte. Můžete rádi jeden druhého. Můžete radost. Potom všechno zvládnete dobře.

Přesah

Jakákoli hra, kde důležitou roli hrají slova (šap ztratil šepiku; vedoucí vypráví příběh a na domluvené slovo mají děti něco udělat, např. na „červená“ udělají děp, apod; vymyslet co nejvíce slov od daného písmene....)

<http://blogs.christianpost.com/videos/parable-of-the-sower-14389> — animovaný film, spíše jako vtip.

Pro starší školní děti

Cokoli zkrátíte či přeskóujete. Slovo je tam mnoho, úloha poříta s vaším výběrem.

Přetnete s dětmi podobenství o rozsévání i s jeho evangelijním výkladem z Bible nebo v knize Král na oslu, str. 90.

Obraz tohoto podobenství nám říká něco o tom, jak lidé přijímají Ježíšova slova. Nestačí uslyšet, ale také porozumět. Ale ani to nestačí. Že rostlina naděje v nás vyrostе, znamená, že nás to nějak ovlivní.

Problém nepřijetí

Jak byste vysvětlení podobenství chápali v současném světě? Zkuste uvést konkrétní příklady, proč dnes lidé neslyší a nepřijímají křesťanství. Proč člověk neslyší slova o naději? Přestavte si sebe jako různé místa pole, různé druhy půdy. Co vidíte za těmi obrazy nevyklíčených neb uschlých semen? Proč my sami někdy neslyšíme slova o naději, proč nám nepomohou?

Jak ovlivňuje slovo člověka

Zkusíme si uvést příklady situací, na kterých je jasné, že vyslovené slovo má na člověka vliv. V každé situaci jsou dvě možnosti reakcí — slova, vždycky si řekneme, co to s člověkem, který má problém, udělá. Všimnete si s dětmi zvlášť toho, že v dané situaci se nic nezměnilo, ale člověk — po vyřčených slovech — ji může vidět jinak, může se cítit naprosto odlišně.

- Dítě přinese špatnou známku, rodiče se mohou zlobit a vyčítat, nebo rodiče mohou nabídnout pomoc s učením, vlastně připomenout, že je možné napravit to.
- Dítě zjistí večer před odevzdáním projektu ve škole, že všechny podklady si tam zapomnělo a nemůže projekt do termínu dodělat. Rodiče láteží, sourozenci se posmívají, nebo mu někdo z nich navrhne, že je možné jít za učitелеm a zkusit se s ním domluvit.
- Maminka se v porodnici dozví, že její dítě bude celoživotně nemocné. Doktor jí to suše a stručně oznámí i s výsledkem diagnózy s tím, že se nedá nic dělat. Nebo jí doktor vnuje dost času, vysvětluje, jak bude muset o dítě pečovat, dá jí kontakty na organizace, které jí mohou pomáhat, a sám jí nabídne, že se na něj může obrátit, když bude potřebovat. Nakonec jí řekne, že to je její dítě a že ho bude mít vždycky ráda.
- Oznámení o úmrtí blízkého člověka může probíhnout takto: Nováková? Jo, ta dneska ráno umřela. Nebo takto: Paní Nováková, musím vám říct, že vaše maminka dnes ráno zemřela. Je mi to líto, vím, jak jste jí měla ráda a jak jste se o ni starala.
- Víte, co je pomluva a co udělá se společenstvím lidí, jak může ublížit?
- Všimli jste si, jak důležité je v některých situacích vážně vyřčené „To bude dobrý“? Zažili jste to?

Biblická svědectví o síle Božího slova

Můžete rozdat verše dříve, aby je přečetly, případně je nechte verše komentovat a nejasnosti vysvětlíte.

V Bibli se také píše dost o tom, jak je důležité slovo naděje, jak je důležité, když se lidé podpoří slovem:

- *„Kdo má radost, když může dát odpověď, jak je dobré slovo v pravý čas!“ (Př 15,23)*
- *„Vaše slovo ať je vždy laskavé a učitelské; ať víte, jak ke komu promluvit.“ (Kol 4,6)*

Stejně nás mohou ovlivňovat slova, která jsou v Bibli zapsána jako Boží slova. Možná nás mohou ovlivňovat ještě víc nebo jinak, hlouběji. Přece Bůh tvoří slovem (Gn 1), může stvořit pro nás novou odvahu, víru, nové řešení, novou naději. Poslechněte si některá svědectví o tom:

- *„V Boha, jehož slovo chválím, v Hospodina, jehož slovo chválím, v Boha doufám, nebojím se, co mi může udělat kdokoli.“ (Ž 56,11–12)*
- *„Skládám naději v Hospodina, má duše v něho naději skládá, čekám na jeho slovo.“ (Ž 130,5)*
- *„Tráva usychá, květ vadne, ale slovo Boha našeho je stálé navždy.“ (Iz 40,8)*
- *„Tak tomu bude s mým slovem, které vychází z mých úst: Nenavrátil se ke mně s prázdnou, nýbrž vykoná, co chci, vykoná zdárně, k němu jsem je poslal.“ (Iz 55,11)*
- *„Pane, nejsem hoden, abys vstoupil pod mou stěchu; ale řekni jen slovo, a můj sluha bude uzdraven.“ (Mt 8,8)*

Které z těchto biblických slov vás nejvíc oslovilo?

Který z veršů vám byl blízký?

Hra se slovem naděje

Zašli jsme podobenstvím o rozsévání. To, co nám Ježíš říká, je jako zrnka, která rozsévá, rozhazuje do země. Zrnka jsou slova o naději. Pojďte slovo naděje „ochutnat“. Hra je pocitová, každý říká, jak slovo cítí, velmi překvapivě vždy je, jak odlišné to může cítit druhý člověk. Chcete-li, můžete zapisovat, je pak výraznější pohled o rozptýlu, který skupina slovu dá. Každý řekne:

- *„jakou mi připomíná barvu“*
- *„jaké je na omak“*
- *„jaký zvuk by k němu patřil“*
- *„jakou má chuť“*
- *„jak voní“*

Ježíšova slova o naději

Myslím, že teď máte o tom, co je naděje, mnohem lepší představu. Jestli člověk žije s nadějí nebo ne, to se projeví na každém jeho dni, na tom, jak věci vnímá, jak řeší problémy, jak jedná s lidmi, jak vidí sám sebe. Některá slova o naději si přečtete, jsou buď Ježíšova, nebo o něm (*opět mohou říst dále — postarejte se, aby verše zazněly výrazně*):

„Přiblížilo se k vám království Boží.“ (L 10,9)

„Neboj se, jen věř!“ (Mk 5,36)

„Proste a dostanete, aby vaše radost byla plná.“ (J 16,24)

„Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho a Pána Ježíše Krista.“ (1Kor 1,3)

„Nebojte se, hle, zavstupuji vám velikou radost, která bude pro všechny lid.“ (L 2,10)

Tohle je to, co do nás Ježíš jakoby zasévá. My jsme p?da, kde se to m?že ujmout.

P?esah:

- pracovní list k podoběnství z Dvakrát m??, jednou v??, oddíl Ježíš, str. 4;
 - jakákoli slovní hra;
 - prohlédn?te si s d?tmi obrazy Vincenta van Gogha — *Rozs?va?* (viz *Odkazy*).
-

Liturgie

Písn?

Bu? tob? sláva: 59 — *Rozs?va?*

Svítá: 91 — *Druhej dech*; 120 — *Jednou budem dál*; 134 — *Jsme sv?ta ob?ané hrdí*; 286 — *Rok za rokem*; 309 — *Stál jsem u hrobu*; 338 — *Tob?, Pane, dík*

Evangelický zp?vník: 615 — *B?h první slovo má*; 623 — *D?v???uj se v Pána*

K ned?lím po Zjevení Pán? možno za?ínat NŠ první slokou písn? „Kristus je má síla“ (648)

Biblický text k zapamatování

Skládám nad?ji v Hospodina, má duše v n?ho nad?ji skládá, ?ekám na jeho slovo. (Ž 130,5)

Modlitba

Milý Bože, dnes jsme se dov?d?li, že nám stále ?íkáš krásná slova o nad?ji. Prosíme, dej, abychom je slyšeli a rozum?li jim a dokázali se z nich radovat. Amen.

Cílová skupina

[Školní](#)

[P?edškolní](#)

Katechetické cykly

[Církevní rok](#)

Biblický odkaz (kat)

[Matouš 13,3–9](#)

[Matouš 13,18–23](#)

[Marek 4,1–9](#)

[Lukáš 8,4–8](#)